

№ 24 (1534)
24 маусым
2014 жыл

Апталық 1948 жылдың 20 сәуірінен шыға бастады

www.kaznu.kz

Үздіктер анықталды

Биылғы оқу жылы 80 жылдық мерейлі мерекемен ерекшеленген жыл. Мерейтойлық марапаттаулар, құттықтаулар легі әлі де толастар емес. Ал, индикативті жоспарға сай 2013-2014 оқу жылының үздіктерін анықтайтын рейтинг өз мәресіне жетті. Кешегі ректорат отырысында Бірінші проректор Мұхамбетқали Мырзабайұлы оқытушы-профессорлар құрамының, кафедралар мен факультеттердің рейтингісін жариялады.

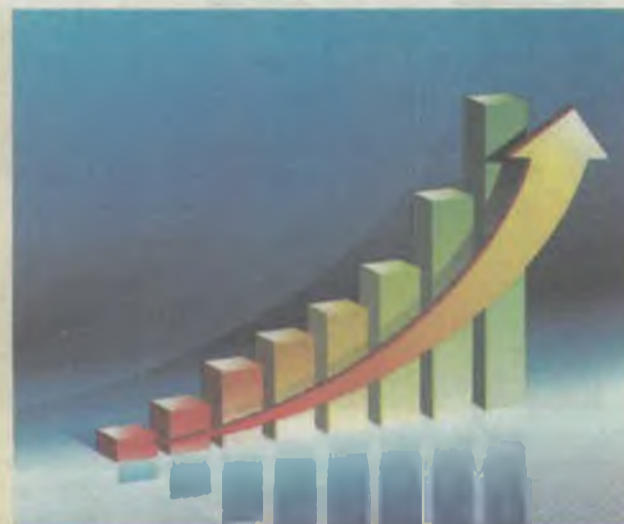
жұмыстарды біріктіретіні белгілі. Осы ретте Мұхамбетқали Мырзабайұлы аталмыш бағыттар бойынша нәтижелерге жеке-жеке тоқталды. Оқу-әдістемелік жұмыс бойынша – заң, ЭЖБЖМ және журналистика факультеттері, ғылыми-зерттеу жұмысы бойынша – химия және химиялық технология, физика-техникалық және заң факультеттері, әлеуметтік жұмыс бойынша журналистика, биология және биотехнология және заң факультеттері озық шыққан.

Сонымен өнімділік бойынша биыл факультеттер арасында заң факультеті алға шығып, ең үздік атанды. Химия және химиялық технология факультеті өткен жылғы көрсеткішін сақтап, екінші орыннан табылды. Ал былтыр алғашқы болған физика-техникалық факультеті биыл факультеттер рейтингінде үшінші орынды місе тұтып отыр. Келесілерді тізбелесек, журналистика, биология және биотехнология, ЭЖБЖМ, халықаралық қатынастар, тарих, археология және этнология, табиғаты пайдалану факультеті, философия және саясаттану, ЖОО-ға дейінгі дайындық факультеті, филология, әдебиеттану және әлем тілдері факультеттері.

Факультеттердің жалпы өнімділігі – оқу-әдістемелік жұмыс, ғылыми-зерттеу жұмысы және әлеуметтік

Бірінші проректордың айтуынша, рейтингтік жүйені алғаш енгізген 2011 жылмен салыстырып қарағанда факультеттерде көптеген өзгерістер бар. Көзқарас та басқаша. Соған сай нәтиже де көңіл қуантарлық. Ол бұл жүйенің университеттің даму көрсеткішін, оның ішінде әрбір факультет, кафедра мен оқытушының қосқан үлесін ашық көрсететінін атап өтті. Мұхамбетқали Мырзабайұлы өз хабарламасында өнімділік және аталмыш бағыттар бойынша 62 кафедраның және оқытушы-профессорлар қауымының көрсеткіштерімен толық таныстырып шықты. Ректорат мүшелері рейтинг қорытындыларын қызу талқылап, өз ойларын ортаға салды.

Сонымен қатар, жоғарыда айтып өткеніміздей, мерейтойлық салтанатты сәттер жалғасуда. Мәжіліске Алматы қаласы әкімінің орынбасары Зәуреш Жұманәлиқызы арнайы қатысып, бірқатар ҚазҰУ

оқытушыларына қажырлы еңбегі мен белсенді ғылыми-педагогикалық қызметі және жоғары білікті мамандарды даярлауға қосқан мол үлесі үшін Алматы қаласы әкімінің құрмет грамотасын табыстады. Сонымен қатар ҚР Индустрия және жаңа технологиялар министрлігі Өнеркәсіп комитетінің төрағасы Бақтыбай Әшімбекұлы қонақта болып, «Химия өнеркәсібінің үздік қызметкері» төсбелгісімен ҚазҰУ ғалымдарын марапаттады. Ол Қазақстандағы химия өнеркәсібінің жай-күйіне тоқтала отырып, аталмыш төсбелгіні алғаш ҚазҰУ ғалымдарының иеленіп отырғанын атап өтті.

Әйгерім ӘУЕЗХАН

ҰЛТЫН СҮЙГЕН ҰЛЫ ЖҮРЕК

Жақында ҚазҰУ жанындағы академик Т.Т. Тәжібаев атындағы этнопсихология және этнопедагогика орталығында ғалымның өмірден озғанына 50 жыл толуына арналған дөңгелек үстел өтті. Жалпы және этнопсихология кафедрасы мен «Мектептегі психология» журналы ұжымының қолдауымен өткен шараға белгілі қоғам қайраткерлері, жазушылар, ғалымдар, журналистер және ғалымның шәкірттері қатысты.

Қазақ елінің мәдени-саяси өмірінде ерекше орынға ие дара тұлға, дарынды басшы, қазақ психологиясының негізін қалаған Жүсіпбек Аймауытовтай ұстаздың ізін жалғастырушы Төлеген Тәжібайұлының ғылыми-педагогикалық, қоғамдық, қайраткерлік қызметі жайлы сөз қаузауды мақсат еткен жиынды педагогика, психология ғылымдарының докторы, Қазақстан педагогикалық академиясының құрметті академигі, академик Т.Т. Тәжібаев атындағы этнопсихология және этнопедагогика орталығының директоры Құбығұл Жарықбаев ашты. «Төлеген Тәжібаев – қазақтың ұлттық психологиясын, ұлттық мінезін зерттеу мәселесін тұңғыш көтерген ғұлама ғалым. Ол Кеңестік Қазақстандағы психология және педагогика ғылымдарының негізін салушы ғана емес, қайсібір істі атқармасын ұлтқа деген жанашырлықты, ұлтқа деген қамқорлықты бірінші жолға қойған ұлы тұлға. Сондықтан қазақтың ұлттық намысы, ұлттық абыройы, ұлттық мінезі, оның даму жолдары турасында мәселе көтерген тұңғыш психолог та Төлеген ағамыз еді», – деген орталық директоры өз сөзінде ғалымның сонау 40 жылдардың өзінде

мемлекеттік мекемелерде іс-қағаздарды орыс тілімен қатар қазақ тілінде бірдей жүргізуді, қазақ балаларын оқытуды, балабақшада балаларды қазақша тәрбиелеуді жолға қойған ерлік істеріне шолу жасап өтті. Аталған мәселелердің бүгінгі таңда да өзектілігін жоғалтпағанын айта отырып, Құбығұл Бозайұлы ғалымның ұлтына деген ұлы махаббатын өскелең ұрпаққа үлгі ету, дәріптеу арқылы бойына сіңрудің бүгінгідей жаһандану заманындағы аса маңыздылығына тоқталды. Өз кезегінде ардагер журналист Мамадияр Жақып: «Төлеген Тәжібаев 30 жасында халық ағарту комиссары, 32 жасында – республика үкіметі төрағасының орынбасары, алғашқы Сыртқы істер халық комиссариатын ұйымдастырушы және оның халық комиссары. Біріккен ұлттар ұйымының мінберінен сөйлеген тұңғыш қазақ. Қазақ мемлекеттік университетінің ректоры. Республикада психология және педагогика ғылымдарының негізін қалаушы, академик, – дей келе осынау биіктердің бәрине шыққан тұлғаның орны айрықша екендігін айтты. Сонымен қатар қатысушылар ғалымның ауыр балалық шағынан, ғалымдық қалыптасу жолы мен қайраткерлік қызметтері, әсіресе, Ұлы Отан соғысы жылдары, тың игеру кезеңіндегі ел үшін атқарған ерен еңбегі мен қазақ жастарына, қазақ тіліне қамқорлығы жөнінде кеңінен сөз тарқатты.

Жиын барысында Құбығұл Бозайұлы Төлеген Тәжібаев ғалымның ауқымдылығына назар аударды. Ғұлама ғалым, ұлағатты ұстаз, іскер азаматтың өмірі мен қызметі, жалпы атқарған ісі туралы қаншама ғалым қалам тербеп келе жатқанын тілге тиек етті. Бұл тақырыптың үңілген сайын берері молая түсерін айта келе, орталық директоры профессор М.К. Ахметованың «Академик Т.Т. Тәжібаев и современная психологическая

наука Казахстана» атты кітабын көпшілікке таныстырып, тұсауын кесті.

1948 - 1953 жылдары қара шаңырақ ҚазҰУ-ды басқарып, университет өміріне тың өзгеріс, жаңа екпін әкелген білікті басшы, белгілі ғалымның қай қызметте болса да парасат биігінен көріне білгені даусыз. Сондықтан жиналған қауым қазақтың біртуар азаматы Т. Тәжібаев есімін ұрпақ жадында мәңгі сақтау мақсатында оның атына Алматы қаласынан көше берілсе деген ұсыныстарын жеткізді. Тілектерін хатқа түсіріп, тұжырымдамаға бекітті.

Бұл жиын университетте дәстүрлі түрде өтіп тұратын Төлеген Тәжібаевқа арналған конференциялар, «Тәжібаев оқулары» сынды жастарға берері мол тәлімді іс-шаралардың заңды жалғасы. Бұл жолы да көпшілік Төлеген Тәжібаев сынды әрбір жас ұлтын сүйе білсе, аянбай еңбек етсе, ұлтымыз Мәңгілік елге айналары анық деген ниетпен тарқасты.

Әйгерім ӘУЕЗХАН

<p>БҮГІНГІ САНДА:</p> <p>“ЖУРНАЛИСТИКА НЕГІЗДЕРІ” ЖАЗҒЫ МЕКТЕБІ</p> <p>2-бет</p>	<p>БҮГІНГІ САНДА:</p> <p>ЖИЗНЬ КАК СЛЕЗА</p> <p>5-бет</p>	<p>БҮГІНГІ САНДА:</p> <p>ҚАЗАҚСТАН БІЛІМДІ ЖАСТАРЫМЕН МАҚТАНУЫ ТИІС</p> <p>6-бет</p>
---	--	---

«ЖУРНАЛИСТИКА НЕГІЗДЕРІ» ЖАЗҒЫ МЕКТЕБІ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және «Назарбаев зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы арасындағы ынтымақтастық туралы меморандум аясында журналистика факультетінде еліміздің 14 облысынан келген зияткерлік мектептері оқушыларына арналған «Журналистика негіздері» жазғы мектебі өтті.

Назарбаев зияткерлік мектептерінің оқушылары – еліміздің интеллектуалды әлеуетінің негізін қалайтын жаңа толқын, жас ұрпақ. Сондықтан да аталмыш білім беру ұйымдары елдің ертеңі қолға ұстар жас өрендерді тәрбиелеуде инновациялық жобаларды алғашқылардың бірі болып жүзеге асырып отырған білім ордасы.

Сегіз күндік жазғы мектеп бағдарламасының әр сағаты қызықты да танымдық тұрғыда өтті. Білім мен ғылым жолында ізденіп жүрген жас өрендер журналистиканың қыр-сырын үйренумен қатар, тарихымен, даму бағыттарымен, заманауи талаптарымен танысты.

Жазғы мектептің басты мақсаттарының бірі - «Зияткерлік мектеп оқушысына ұсынылатын 100 кітап» жобасының аудиохрестоматиясын әзірлеу. Аталған қысқа мерзімде оқушылар қазақ әдебиеті және әлем классикасы құнды шығармаларын «Әл-Фараби» радиосында дыбыстады. Жұмыс кестесі

қаншалықты тығыз болса да, барлық аймақтан келген 22 оқушы қатысқан жоба сәтті аяқталып, олар ата-аналары мен ұстаздарын қуантарлықтай өздері дыбыстаған аудиохрестоматияларын алып қайтты.

Жазғы мектеп күндері баспасөз және электронды БАҚ кафедрасының оқытушы-профессорлары оқушыларға ерекше ынтымақтастықпен, шығармашылық ізденіспен шеберлік-сыныптарын өткізді. Марат Барманқұлов атындағы телерадиокешенінің инженерлері аудиохрестоматияның дыбысталуына, өңделуіне көмек көрсетті. «ҚазҰУ студенті оқуі тиіс 100 кітап» жобасы ел-елде қолдау тауып, зияткерлік мектептерінде жалғасын тауып отыр. Алда екі білім ордасы арасында шығармашылық ынтымақтастық пен бірлескен жобалар орындалмақ.

Гүлмира СҰЛТАНБАЕВА

ОҚУ ТӘЖІРИБЕЛЕРІ СӘТТІ АЯҚТАЛДЫ

Оқу үрдісінде оқу тәжірибелерінің алатын орны ерекше екені мәлім. Әр мамандық тәжірибелерінің өзіндік ерекшелігі бар. Ал университетте «туризм» мамандығы бойынша білім алып жүрген студенттердің жыл сайын танымдық ой-өрісін кеңейту үшін және теорияда алған білімдерін тәжірибеде шыңдау үшін шетелге бару тәжірибелерінің алатын орны ерекше.

Ия, туризм ел дамуының тиімді тетігі. Ал жастар үшін туризм ерекше қарқын алған елдердің тәжірибесімен танысуы үлкен маңызға ие. Сонымен бірге Қазақстандағы туризмді табыс көзіне айналдыру - бұл күннің талабы.

Бұл жолы ҚазҰУ студенттері жазғы тәжірибелік саяхатын Өзбекстан, Түркия, БАӘ елдерінде өткізді. Иә бұл елдердің қайсысын алсақ та, бүгінде туризм арқылы табыс тауып отырғаны баршамызға аян. Көршілес жатқан Өзбекстанның Ташкент, Самарқанд, Бұхара қаларын, БАӘ-нің Абу-Даби және Дубай қалаларын, ал Түркияның Анкара, Троя, Пергам,

Каппадокия, Памуккале қаларын аралаған студенттер сол елдерде туризм индустриясының қандай деңгейде дамып жатқанына куә болды. Студенттер сол елдерде ұйымдастырылған халықаралық тәжірибелік семинарларға қатысып, сертификаттарға ие болды.

Студенттер сапар барысында аталған елдер мәдениетінің құндылығы мен ондағы туризм кластері және туризм нарығы дамуының құрылымы, сервистік қызмет көрсету ерекшелігімен танысып қайтты.

Бұл тәжірибелер болашақ туристік кадр мамандарына тамаша әсер сыйлап қана қоймай, сол елдерде көрген түйгендері Қазақстан туризмі дамуына өз үлестерін қосады деген сенімдемін. Жалпы мұндай тәжірибелер болашақ туризм саласы үшін қажетті мамандар даярлаудың ажырамас бөлігі болып табылады.

А.Ш. ШАКЕН,
рекреациялық география және туризм кафедрасының аға оқытушысы

Преподаватели факультета журналистики 16 июня 2014 г. приняли участие во встрече с представителем европейской компании Axel Springer SE Franziska Sachsse. В ходе презентации Издательства и его продукции, на базе Научной библиотеки, гостя КазНУ им. аль-Фараби ответила на наши вопросы. Мы рады поделиться новостью, что магистранты и ИПС факультета могут пройти стажировку в престижном издательстве, после предварительных договоренностей. Филиалы Издательства расположены не только в Германии, но и в Стамбуле. Авторы книг и учебников из Казахстана могут в перспективе издаваться в этом известнейшем зарубежном издательстве, это входит и в планы издательства «Қазақ университеті».

«БОЛЕЕ 8,5 МЛН. НАУЧНЫХ ДОКУМЕНТОВ НА КОНЧИКАХ ВАШИХ ПАЛЬЦЕВ»

Из истории предприятия. Основанный в 1946 году немецким журналистом Акселем Шпрингером издательский дом Axel Springer SE сегодня – один из крупнейших в Германии и в Европе. Он занимает верхнюю строку рейтинга издательских научных баз, наряду с Elsevier, Informa, Wiley. Более 2000 газет и журналов издается ежегодно, 3% из них приходится на гуманитарные и социальные науки. Охват ежегодных публикаций – более 150 тысяч авторов. Все публикации на данный момент оцифрованы.

Основными стратегическими приоритетами компании являются: завоевание лидирующих позиций на рынках немецкоговорящих стран, расширение международного присутствия, а также развитие сектора электронных изданий. В Восточной Европе компания представлена в Венгрии, Польше, Чешской Республике и России. В Западной – представительства работают во Франции, Испании и Швейцарии. За пределами Европы компания представлена в Китае, Иране, Турции, Кувейте, ОАЭ, Саудовской Аравии. Ныне компания осваивает Казахстан и Центральную Азию.

В своей работе издательский дом придерживается принципов Делового кодекса Axel Springer, созданного в 1967

г. в Германии. Среди основополагающих принципов Кодекса: неукоснительное соблюдение законодательства, принципов независимой журналистики, социальной ответственности и принципов эффективного корпоративного управления – важных атрибутов компании международного класса.

КазНУ им. аль-Фараби располагает on-line доступом к каталогам продук. издательства Axel Springer SE. Встреча была полезной, в контексте динамичного развития вуза в рамках Стратегии «Казахстан-2050».

Интервьюировала
Гюльнар МУКАНОВА
доцент.

АКТУАЛЬНЫЙ «ИМПАКТ-ФАКТОР»

Мне повезло посетить лекции профессора Майкла Брауна из Университета Вайоминга (США), который вел занятия для всех желающих из разных факультетов КазНУ им. аль-Фараби «Academic publishing workshop» («Мастерская академического издания»). Эти лекции очень актуальны в настоящее время, т.к. перед каждым преподавателем стоит задача издания статей в научных журналах с «импакт-фактором».

Занятия профессора Майкла Брауна как раз и помогают решить эту важную задачу, причем с детальным объяснением научных требований к таким изданиям. А это и основные части структуры статьи: абстракт (abstract), введение (introduction), основное содержание (content), которое состоит из: обзора литературы (review of literature), методов исследования (methods), результатов (results), обсуждения (discussion), заключение (conclusion) и список использованных источников (references).

Как отмечает профессор М Браун, у каждого научного журнала свои специфические требования к статьям для их опубликования, но общие принципы выявляются при подробном их рассмотрении. При конкретном подходе к подготовке статей для издания за рубежом, как в Азии, в Европе и в США, можно заметить пункт «методы» (methods). Необходимо описать какие методы исследования вы используете в своей научной статье. М. Браун приводил многочисленные примеры из своей научно-педагогической и редакторско-издательской деятельности, т.к. помимо исследовательской работы и преподавания он является главным редактором научного журнала «Journal of Radio and Audio Media» (журнал «Радиовещания и аудио медиа»).

Лаконичность, доходчивость, убедительность, аргументированность – все эти качества профессора М. Брауна, ведущего занятия на английском языке курса «Academic publishing workshop», сделали их полезными, интересными и запоминающимися. И наверняка в следующем учебном году в университете будет намного больше опубликовано статей наших преподавателей КазНУ с грифом «импакт-фактор».

Сауле БАРЛЫБАЕВА, д.и.н., профессор,
Карлыга МЫСАЕВА, к.ф.н., доцент,
зам. декана по научной работе и международным
связям факультета журналистики КазНУ

ТҮБІ БІР ТҮРКІ ЖҰРТЫНЫҢ БАСҚОСУЫ

Жақында Түркияның Нийде қаласында Нийде университеті М. Қашқари атындағы Ұйғыр-қытай ғылыми-зерттеу орталығының, Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінің (Қазақстан) және М. Ақмулла атындағы Башқұрт мемлекеттік педагогикалық университетінің (Ресей Федерациясы) ұйымдастыруымен I Халықаралық Түркі әлемі зерттеулері симпозиумы өткен болатын. Симпозиумның мақсаты – түркі әлемінің өзекті мәселелерін қарастыру, осы бағыттағы зерттеулерді дамыту, түркітануға, оның ішінде, тіл, әдебиет, білім, тарих, әлеуметтану, археология, өнер тарихы, халықаралық қатынастар, байланыс салалары бойынша өзекті мәселелерді зерделеу, талқылау, даму болашағын бағамдау, түркі халықтарының ғылыми байланыстарын жетілдіру. Симпозиумға 400-ден астам шетелдік және Түркия мемлекетінің түкпір-түкпіріндегі университеттер мен ғылыми-зерттеу мекемелерінен ғалымдар, сондай-ақ ізденуші докторанттар мен магистранттар да қатысты. Симпозиумға қатысуға әлемнің әр түкпірінен 817 ғылыми мақала жолданған екен, соның ішінде симпозиумның алғашқы үш күнінде 400-ге жуық баяндама тыңдалынып, талқыланды.

Жиынға АҚШ, Германия, Италия, Қытай, Жапония, Ресей, Иран, Албания, Моңғолия, Украина, Ауғанстан, Македония, Иордания, Косова, Қазақстан, Қырғызстан, Әзірбайжан мемлекеттерінен келген ғалымдар өз баяндамаларын ағылшын, түрік және түркі халықтарының тілдерінде жасады. Симпозиумды әдебиет пәні факультетінің конференция залында Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінің ректоры Д.Ж. Нөкетаева ашты. Нийде университетінің ректоры Аднан Горур өз сөзінде түрік әлемі дүниесінің маңызды мәселелерін шешу үшін жаңа әдіс-тәсілдерімізді, жаңа ғылыми ой-пікірлерімізді ортаға салу, тәжірибе алмасу маңызды екендігін атап өтті. Симпозиумның ашылу салтанатында әр мемлекеттен келген қонақтар құттықтау сөздер сөйлеп, Нийде университетіне әкелген сыйлықтарын табыс етті.

Қазақстан Республикасынан Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетімен қатар, әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Абай атындағы ҚазҰПУ, Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе мемлекеттік университеті, Қ. Сәтбаев атындағы ҚазҰТУ, С. Демирел университеті, Қазақ-Британ техникалық университеті, Азаматтық авиация академиясы, Л. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Ш.

Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты, т.б. ғылыми мекемелер мен университеттердің оқытушылары, доценттері мен профессорлары қатысты.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жоғары оқу орнына дейінгі білім беру факультетінің оқытушылары: доцент Г.А. Тастемірова, Н.Қ. Мәтбек және С.А. Нусупбаевалар Нийде университеті кітапханасына «Қазақ әдеби тілінің түсіндірме сөздігінің» 11 томын, қазақ әдебиетінің ежелгі дәуірін зерттеуші ғалым, профессор Алма Қыраубаеваның кітаптарын, доценттер Г.А. Тастемірова, Н.Қ. Мәтбектің зерттеу еңбектерін сыйға тартты. Нийде университетінің ректоры, профессор Аднан Горур да өз тарапынан әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінен келген қонақтарға ұлттық қолөнер бұйымы – шағын түрік кілемін тарту етті.

Баяндамалар университеттің М. Қашқари, Ә. Науаи, Білге қаған, А. Ясауи, әл-Фараби, Жүсіп Хас Хаджип, Қорқыт Ата есімдерімен аталған мәжіліс залдарында тыңдалды. Әрбір секция мәжілісінде төрт ғалымның баяндамасы тыңдалып, талқыға салынды. Әр күн сайын жеті мәжіліс залында барлығы 150-дей ғалымның баяндамасы тыңдалды. Симпозиумның соңғы күнінде Нийде

университеті басшылығы қонақтарды Каппадокия, Невшехир қалаларының тарихи орындарына, Деринкую жерасты қаласына, Учхисар қамалына, Гереме аспанасты мұражайына саяхатқа апарды. Сондай-ақ мәдени шаралар, концерттер ұйымдастырылды. Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінің фольклорлық ансамблінің концерті мен бишілер тобының өнері де ұсынылды.

Нийде университеті 1992 жылы құрылғанымен, халықаралық білім кеңістігінде өзінің алдыңғы қатарлы оқу орындарының бірі екендігіне симпозиум қонақтарының көзін жеткізді. Сондай-ақ университет оқытушылары мен студенттеріне ерекше жағдай жасалынғандығы, білім алушылардың жан-жақты дамуына: білімі, денсаулығы, мәдени, спорттық, әлеуметтік-тұрмыстық жағдайларына айрықша көңіл бөлінгендігі

тәнті етті.

Симпозиумға қатысушы ғалымдар мен зерттеушілер түркі дүниесінің маңызды мәселелері бойынша жаңа бағыттар, ғылыми негізделген ой-пікірлер мен жаңаша көзқарас, тұжырымдар, түркітанудың өзекті мәселелері жайлы зерттеулерін ұсынды.

Халықаралық Түркі әлемі зерттеулерінің II симпозиумы келесі оқу жылында Алматы қаласындағы Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университетінде өтілмек болып шешім қабылданды. Түбі бір түркі жұртының ынтымақ-бірлігі, достық, әріптестік қарым-қатынастары одан әрі дами беретіндігіне зор сенімдеміз.

Н.Қ. МӘТБЕК,
ЖОО-ға дейінгі білім беру факультетінің доценті м.а.

МАЙКЛ БРАУН,

ВАЙОМИНГ УНИВЕРСИТЕТІ (АҚШ) КОММУНИКАЦИЯ ЖӘНЕ ЖУРНАЛИСТИКА ФАКУЛЬТЕТІНІҢ ПРОФЕССОРЫ

“Қазақстандық студенттер жан-жақты әрі ақылды”

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ журналистика факультеті студенттеріне екі апта бойы Вайоминг университетінің (АҚШ) Коммуникация және журналистика факультетінің профессоры Майкл Браун дәріс курсына оқыды. Берілген мүмкіндікті пайдаланып, алған сұхбатты назарларыңызға ұсынамыз.

- Не себепті журналист болуға бел будыңыз?

- Жоғары сыныптарда оқып жүргенде журналист болуға шешім қабылдадым. Екі ди-джейге көмек бердім. Ди-джейдің жұмысы радио дикторларына танымал әуендерді ұсыну болды. Радионың адамдарға үлкен ықпалы бар екендігіне таң қалдым. Мен колледжде радиожурналистиканы оқып, АҚШ-тың радиоиндустриясына белсенді араластым. Көптеген радиобағдарланы тәуелсіз продюсер ретінде жасадым. Жұмыстарымның тақырыбы қазіргі Америка қоғамының өміріндегі әр түрлі музыканың рөлі жайлы.

- Сіз үлгі тұтатын журналист бар ма?

- Американың 1950-1960 жылдарындағы радиожурналистикасындағы Эдвард Мюрреуді үлгі тұтамын. Ол өз ісінің хас шебері, жақсы радио репортер

болды. Қазіргі радиожурналистиканың моделі - оның жұмысының жемісі.

- Сіз дәстүрлі БАҚ-тың болашағын қалай елестетесіз?

- Қазіргі таңда БАҚ үлкен өзгерістерге ұшырауда. Жаңа технологиялар маңыздылығы дәстүрлі БАҚ-қа қарағанда басым екені әркімге мәлім. XXI ғасырда ақпарат алу үшін мобильді телефондар, планшеттер және компьютерлерге жүгінеміз. Қазіргі журналистердің міндеті дәстүрлі БАҚ-ты негізге алып, жаңа технологиялармен ұштастыру.

- XXI ғасырдың журналистикасына қандай баға бере аласыз?

- Бұл күрделі сұрақ. Журналистика адамдардың өміріндегі маңыздылығын сақтағанша бағаланады. Журналистика жаңа ақпарат құралдарын қолдана отырып, халыққа ақиқат пен редакторлық мазмұны бар ақпаратты ұсына білуі тиіс.

- Журналистика факультетінде білім беру әдістемесін қалай бағалайсыз?

- Мен үшін әдістемені бағалау қиын. Біз көптеген білім беру дәстүрлері мен мәдениеттерін тәжірибе ретінде байқап көрдік. Бірақ біздің ізгі мақсатымыз – олардың табысты оқуы мен білім алуға

деген мүмкіндіктерін жетілдіру.

- Қандай айырмашылықтарды байқадыңыз? (Өзіңіздің тәжірибеңізден)

- Менің сабақ беру стилім студенттермен бірге өзара қарым-қатынаста болу. Яғни мен студенттердің тек тыңдап қана емес, менімен бірге әңгіме құрғанын қалаймын. Студенттерде жақсы идеялар туындайды және мен олардың қазіргі БАҚ жайлы ойларын білгім келеді. Олардың арасында кішігірім кедергілер туындайды (тіл жағынан). Менің Қазақстанға келген сапарым барысында көз жеткізгенім, қазақстандық студенттер жан-жақты әрі ақылды.

- Сіз Қазақстанда болдыңыз. Алған әсеріңіз?

- Бұл менің Қазақстанға екінші сапарым. Менің университет профессорлары және студенттерімен жасаған жұмысым сәтті болды, өзіме ұнады. Бір профессор маған қазақ тілінде оқуды үйретсе, кейбір студенттер мені қазақ дастарханымен таныстырды. Оған қоса, Астана мен Қарағанды қалаларына сапар жасауға мүмкіндік болды. Қазақстанның білім сапасы мен адамдардың мінезіне тәнті болдым.

- Сіздің Алматы қаласындағы

сүйікті баратын жеріңіз бар ма?

- Алматыда тауға бардық. Менің балалық шағым Алматы сияқты таулардың арасындағы кішігірім қалада өтті. Сондықтан да бұл қалада өз үйімде болғандай сезіндім. Тағы да мені Алматының парк сандары, әсіресе, Тұңғыш Президент паркі таң қалдырды.

- Жалпы Қазақстан туралы не айта аласыз?

- Мен үшін Қазақстан өзгеше мемлекет. Мұндағы адамдардың қонақжайлылығы ұнады және мен өзімді өте ыңғайлы сезіндім. Қазақстанды менің тұрған жерім - Вайоминг штатымен салыстырғанда оның кең даласы, жылқысы, минералды тыңайтқыштар мен энергия қуатынынан пайда келтіруге ұмтылуы сияқты көптеген ұқсастықтары бар. Мен Қазақстанның Орталық Азия және одан да басқа дамушы елдер арасында көшбасшы болатынына сенімдімін.

- Сұхбатыңыз үшін үлкен рахмет!

ЕСКЕРТУ: сұхбат ағылшын тілінде алынды, “Қазақ университеті” газеті үшін қазақ тіліне арнайы аударылып беріліп отыр.

Алтынай АЙТБАЕВА,
әл-Фараби атындағы ҚазҰУ журналистика факультетінің 2-курс студенті

Выставка «Высшее образование в Китае» с участием более 17 вузов КНР состоялась в КазНУ

ЖИЗНЬ КАК СЛЕЗА

Ты вырезан искусно, как печать,
Чтобы векам свой оттиск передать.

В. Шекспир, сонет 11

Судьбы известных людей всегда уникальны. Биография нашего Сагымбая Кабашевича Козыбаева, яркого публициста, видного общественного деятеля, неугомонного первопроходца казахстанской журналистики и науки, тесно связана с историей страны, ее стремительными зигзагами и удивительными перипетиями. Встречает свой юбилей Сагымбай Кабашевич по-журналистски, в его творческом портфеле – новые книги, пособия, статьи, эссе и, конечно, новые задумки и идеи.

Имя Сагымбая Кабашевича Козыбаева, доктора исторических наук, лауреата премии Президента Казахстана, шестикратного лауреата премии Союза журналистов Казахстана, президента Академии журналистики Казахстана, профессора факультета журналистики Казахского национального университета имени аль-Фараби известно не только в Казахстане, но и далеко за его пределами.

Его судьба – яркий пример формирования личности, твердо знающей свою цель, уверенно движущейся по намеченному пути. Родился будущий летописец истории казахской журналистики 16 июля 1944 года в селе Жана-Турмыс Мендыкаринского района Костанайской области. Детство пришлось на послевоенное лихолетье, когда людьми двигали две силы – самоотверженный труд и вера в счастливое будущее.

Отец, Кабаш Козыбаев, деятельный и неугомонный человек, с активной гражданской позицией, был председателем колхоза. О нем до сих пор ходят легенды. В период Великой Отечественной войны, чтобы помочь защитникам Сталинграда, он продает все свое имущество и покупает звено военных самолетов. Это были столь нужные фронту бомбардировщики. На крыльях их – имя и фамилия Кабаша Козыбаева. Возможно, именно они бомбили Берлин.

Родители воспитывали детей в строгости и уважении к труду и своей земле. Как вспоминает Сагымбай Кабашевич: «Отец относился к маме

демократично, проявляя чудеса дипломатии, он был честолюбив и великодушен одновременно. Все, что я видел, было хорошим примером для подражания. Отец умел быть добрым, но жестким». Старший брат – Манаш Козыбаев стал ученым-историком, академиком. Его именем назван Северо-Казахстанский университет, улицы, школы в городах республики. Но мало кто помнит, что он перенес в свое время инфаркт из-за несправедливости власти предрержащих. Его труды были названы крамольными и сожжены.

Сагымбай Козыбаев трепетно хранит память о своей семье. В 2013 году вышла книга «Звезды в небе», посвященная памяти отца и включающая в себя очерки о семье, близких и родных людях.

Заложенные в детстве ценности формируют стремления, «вычерчивают» цель. Сагымбай выбирает для учебы второй по значимости вуз СССР – Ленинградский государственный университет имени Жданова. Ленинград – город особой энергетики, каждый его камень хранит память об исторических событиях. Возможно, именно этот феномен стал для молодого парня из Костаная причиной неистощимого любопытства к жизни, любви к историческим разысканиям, интереса к своим современникам. «Учеба в ЛГУ – это была серьезная школа. Практиковалась система своеобразных мастер-классов. У каждого преподавателя была своя группа студентов, человек по десять. Это была демократичная система, настоящее кураторство. Преподаватели особое внимание оценкам не придавали, видимо считали, что жизнь покажет, кто на что способен...» – отмечает Сагымбай Кабашевич.

С искренней любовью и теплотой вспоминает профессор своих учителей: А. Бережного, С. Смирнова, В. Соколова. ... Серьезное влияние на становление его мировоззрения также оказали книги любимых авторов: Маяковского, Ремарка, Хемингуэя. Тогда же определился жизненный девиз: «Человек рожден для того, чтобы побеждать!».

В 1970 году Сагымбай Козыбаев, окончив факультет журналистики Ленинградского государственного университета, возвращается на Родину, став первым казахом, окончившим престижный вуз Северной Пальмиры. Жизнь готовила ему еще немало дорог и тропинок, которые надо было прокладывать и преодолевать первым, стоять у истоков, начинать с нуля большие проекты, воплощать в жизнь самые фантастические планы.

Первые шаги в профессии пришлось на эпоху небывалого развития радио и телевидения. Стремительная карьера молодого журналиста – редактор, старший редактор, зам. главного редактора – состоялась благодаря счастливому стечению ряда обстоятельств: молодость и талант Сагымбая Козыбаева, его особое чувствование слова и образов, умение увидеть в обыденном вечное и прекрасное, хорошие учителя, с тонким филологическим чутьем, технологический прогресс отечественного телевидения и радио – все это способствовало зарождению казахстанского пула журналистов, пионеров электронных СМИ республики.

Не удивительно, что в 1974 году Сагымбая Кабашевича приглашают работать в КазГУ. Журфак 70-х прошлого века находился в квадрате между Оперным театром, консерваторией, Старой площадью и улицей Фурманова. Здесь будущих журналистов гостовали Тауман Амандосов, Михаил Дмитриевский, Северин Матвиенко, Зейнолла Турарбеков, Леонид Кулинов, Юрий Крикунов. Тогдашние студенты с теплотой вспоминают и молодых преподавателей, выделяющихся своей неординарностью – Марат Карибаевич Барманкулов и Сагымбай Кабашевич Козыбаев. О демократичности Сагымбая Кабашевича, универсальности знаний и умении бесконфликтно решать спорные вопросы, а также о его способности беззлобно, немного наивно воспринимать жизнь рассказывают многие его коллеги и ученики. Возможно, эти качества, данные от Бога, как некий дар уметь увидеть только хорошее, не замечая или быстро забывая плохое, подарили Сагымбаю Кабашевичу множество друзей, любовь учеников, признание коллег. Сним нельзя сплетничать о ком-то, обсуждая или осуждая. Можно только порадоваться за успехи или искренне посочувствовать.

Тогда, в 70-е Сагымбай Кабашевич, уже опытный журналист, приходит в студенческие аудитории со своим видением профессии, остро ощущая «недописанность» некоторых исторических фактов, недосказанность ученых книг. Да, было что рассказать студентам, но важнее было самому найти ответы на многие вопросы, умалчиваемые официальной историей. Увлечение наукой приводит к защите кандидатской диссертации в начале семидесятых и затем докторской по истории журналистики.

Сагымбай Кабашевич – первый в СССР доктор исторических наук, защитивший диссертацию в Москве по совокупности опубликованных работ по сводной истории печати, радио и телевидения.

Это период открытий: исследование белых пятен, трагических судеб казахских просветителей, публицистов, общественных деятелей. С годами сфера научных интересов расширяется, проявляется евразийская тема. С увлеченностью настоящего ученого он берется за исследование, воскрешающее историческое прошлое, восстанавливающее справедливое прочтение непростой судьбы казахского народа.

Много усилий было отдано организаторской работе в области журналистского образования: с 1976 по 1993 годы Сагымбай Кабашевич работал заместителем декана, деканом факультета журналистики. Этот период очень важен для становления факультета, перестройки из партийного подразделения в факультет журналистики независимого Казахстана.

Сагымбай Кабашевич стоял у истоков и заведовал кафедрами: 15 лет техники газетного дела и СМИ, международной журналистики. А с 1996 года по 2011 – кафедрой истории журналистики. Организатор первых в Казахстане международных конференций по теории журналистики. Приходит международное признание: в 1987 году его приглашают для чтения лекций в вузы Германии, в 1993 – США. Затем были успешные курсы лекций в Турции и Сингапуре, России и

Узбекистане. И всегда квинтэссенцией встреч профессора Козыбаева становились не только бесценные знания и опыт, но и обмен великими идеалами культур, болевыми токами нашего сложного времени, стремящегося к мироустойчивости.

В этот период выходят книги: «СМИ Евразии», рассказывающая о состоянии и развитии средств массовой информации всех бывших 15 республик СССР в постсоветское время; «Аудитория – весь Казахстан», «Радио в дни войны», «Ядовитые стрелы», «Гордое имя – журналист», «Когда болит душа...», «Моя «Ленсмена»; энциклопедии «Журналистика Казахстана», «Масс-медиа», «Справочник молодого журналиста», «Фронтальная печать Казахстана» и многие другие, вошедшие в золотой фонд казахстанских СМИ и ставшие путеводителями в профессии журналиста.

В этом году у Сагымбая Кабашевича еще один юбилей – 40 лет отдано одному университету, родному КазНУ. Такая верность сопоставима со служением одной Родине, любовью к одной женщине. Это – дорога мудрости, не разбрасывающей себя на поиск лучшей доли, а посвящающей свои дни поиску истины и душевной гармонии.

В канун своего юбилея профессор С.К.Козыбаев издает книгу-эссе «Аксукство равных», объединившую эссе разных лет из циклов «Лики времени», «Взгляд», «Там за горизонтом», «Имя в истории», «Этюды на полях», опубликованные в республиканской прессе. В ней как на ладони лежит вся жизнь автора. В маленьких эскизных набросках легкой акварелью выписаны самые заповедные закоулки души, переданы впечатления и мысли от встреч, памятных мест, знаковых событий. Безусловно, Сагымбай Кабашевич обладатель золотого пера, легкого и чистого, хрустального голоса в публицистике. Исследователи отмечают неповторимость, поэтичность, особую духовность и гармонию его произведений, написанных сердцем, с высоким полетом фантазии и достоинства.

Незаурядность, компетентность, мягкость и интеллигентность – вот те качества, которые неизменно привлекают к Сагымбаю Кабашевичу студентов и коллег. Сегодня он один из самых опытных и уважаемых преподавателей университета и факультета. Он из тех, кто создавал журфак. Благодаря его вкладу сформировался современный облик кафедр и факультета журналистики, да и самой журналистики Казахстана. В каждом издании, на телевидении, в радиостудии есть его ученики.

Конечно, 70 лет – солидная дата, но применима ли она к нашему молодому профессору? Когда читаешь мудрые строки его эссе, перелистываешь библиографический указатель в 200 страниц – да. Но, когда слышишь его легкий шаг в коридорах журфака, магический баритон в студенческих аудиториях, иронический каламбур на последние политические новости, видишь за руку с одиннадцатилетней дочерью – Аружан – не веришь паспортным данным! Наш Сагымбай Кабашевич знает секрет вечной молодости!

Елена ДУДИНОВА,
Лариса МУХАМАДИЕВА

Бұл жыл тарих беттерінде алтын әріптермен жазылмақ. Себебі, биыл ел білімінің киелі шаңырағы, білімді де білікті маман даярлаудың үздігі – ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне 80 жыл толып отыр.

Мерейің үстем болсын, ҚазҰУ!

1934 жылы негізі қаланған Қазақ ұлттық университеті еліміздің кез келген мектеп бітіруші түлектерінің арманына айналып отыр. Бүгінде университетте студент жастардың білім алуына жан-жақты жағдай жасалған. Студент жастар да тиісінше бұл мүмкіндікті толық пайдаланып, білімдерін шындей түсуде. Қазақ ұлттық университетінде білім беру кредиттік технологиялар негізінде жүзеге асырылады. Яғни студенттер оқитын пәндері мен оқытушыларын таңдауға, сонымен қатар университетімізде академиялық мобильділік арқылы студенттеріміздің шетел жоғары оқу орындарында білім алуларына, тәжірибе алмасуға, ғылыми зерттеулер жасауда тәжірибесін арттыруға, өзге елдердің мәдениетімен, дәстүрімен танысуға толықтай мүмкіндіктері бар.

Жалпы алғанда Қазақ ұлттық университетінде жүзеге асырылып отырған осы жөне өзге де жобалардың қсаты ортақ екені баршамызға мәлім. Ал ол ортақ мақсат – жастарға өнегелі тәрбие беру.

Университетіміздің басшылығы мен оқытушылар ұжымы жастарды тәрбиелеуде маңызды рөл атқарады, тиісінше оқытушыларымыз тек білім беріп қана қоймай, жастардың бойында әлеуметтік жауапкершілікті арттыруда, патриоттық тәрбие беруде үлкен еңбек етіп келеді.

Осы ретте заң факультетінің қосып жатқан үлесін айтып өткен жөн болар. Өйткені заңгерлер – мемлекет дамуының тұрақтылығын қамтамасыз ететін бірден-бір маман иелері. Осы салада мамандар даярлауда ҚазҰУ-дың заң факультетінің елімізде жеткен жетістіктері аз емес. Факультет студенттеріне білім беріп қана қоймай, заман талабына сай әрі өділ заңгер болуға тәрбиелейді. Факультет деңгейінде көптеген жобалар іске асырылады. Сондай-ақ мұнда университет студенттеріне тегін түрде құқықтық кеңестер беруді, университет өкімшілігі алдында студенттер мүдделерін қорғауды, университет студенттері арасында құқықтық іс-шаралар өткізуді жүзеге асыратын Заң клиникасы қызмет етеді. Заң клиникасының құрамында оқытушылармен қатар студенттер де әрекет етеді. Бұл заң клиникасы студенттер мен өзге де адамдарға тегін құқықтық көмек көрсетумен қатар, студенттердің заңгер ретінде тәжірибесінің артуына мол ықпал етеді.

80 жылдық тарихы бар Қазақ ұлттық университетінің бүгінде жеткен жетістіктері мен бағындырған белестері аз емес. Болашақта да университетіміз еліміздің өркендеуіне өз үлесін қоса береді деп сенеміз, себебі болашақ біз тәрбиелейтін жастардың қолында.

Б.Ә. ШОПАБАЕВ

қылмыстық құқық,
қылмыстық іс жүргізу және
криминалистика кафедрасының ара
оқытушысы

«СОЮЗ КРИМИНАЛИСТОВ И СУДЕБНЫХ ЭКСПЕРТОВ»

Среди наук, достижения которых вооружают следователя, оперативного работника, эксперта эффективными средствами и методами установления истины по различным категориям дел, важную роль играет криминалистика. Возникнув, как чисто эмпирическая область знаний, ставящая своей задачей приспособление данных естественных и технических наук к нуждам уголовного судопроизводства, криминалистика прошла сложный путь превращения в одну из развитых правовых наук.

Именно на кафедре уголовного права, уголовного процесса и криминалистики юридического факультета создан «Союз криминалистов и судебных экспертов», объединяющий в своих рядах ведущих специалистов в различных областях науки: криминалистики, криминологии, судебной экспертизы, судебной медицины и психиатрии, лингвистики и др.

Общественное объединение «Союз криминалистов и судебных экспертов» является добровольным, самоуправляемым органом. Деятельность объединения основана на членстве, созданном в результате свободного волеизъявления граждан, объединившихся с целью всемерного содействия развитию наук криминалистики и судебной экспертизы, а также совершенствования судебной, следственной и экспертной практики.

Для осуществления организации международного сотрудничества в области криминалистики, судебной экспертизы и других наук объединение оказывает юридическую помощь в интерпретации заключений экспертов субъектам, уполномоченным в назначении

судебной экспертизы, защитникам, представителям интересов сторон, а также гражданам и юридическим лицам.

В предусмотренных законодательством Республики Казахстан случаях организация проводит судебные экспертизы с привлечением специалистов имеющих соответствующие лицензии на право проведения исследований. Оказывает содействие мероприятиям, направленным на решение проблем судебной экспертизы, организацию и проведение выставок, презентаций, семинаров, круглых столов, научных конференций и симпозиумов.

В своей работе Общественное объединение «Союз криминалистов и судебных экспертов» осуществляет организацию и проведение занятий по повышению квалификации профессорско-преподавательского состава КазНУ имени аль-Фараби.

Д.Д. САТЫБАЛДИНОВ,

старший преподаватель
кафедры уголовного права,
уголовного процесса и
криминалистики

Осынау, ұшқан құстай зымыраған заманда, арманның асау тайын қамшылап, талаптың тұлпарына мініп, Қазақтың ата жұрты, алтын бесігі – қазақ еліне білім қуып келіп отырған жайымыз бар. Атағын алты қырдың астынан емес, Қытай Халық Республикасынан естіп, шіркін, біз де сол ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетіне барып оқысақ деп бала күнімізден армандаушы едік. Ал енді, міне, сол арманымыз жартылай орындалып, ҚазҰУ тыңдаушысы болдық.

АРМАҢЫМ - ҚАЗҰУ СТУДЕНТІГІ АТЛАҢУ

Халқымыздың: «Кісі елінде сұлтан болғанша, өз елінде ұлтан бол», дегендейін, мен де осы ҚазҰУ-да оқысам деп армандаған жастардың бірі едім.

Қазақ ұлттық университеті – халықаралық аты әйгілі білім ордасы. Еліміз бойынша маңдай алды университет екеніне ешкім де шүбәланбайды. Шетелден келген әрбір азаматты таңдай қақтырары қақ. Университеттің сыртқы көрнісі өте көркем әрі білім сапасы өте жоғары.

Мен Қазақстанға келгеніме, осы ҚазҰУ-дың дайындық факультетінде оқып жатқаным мақтанамын! Әсем қала Алматының хақ ортасында тұрған кезде мен өзімді бақытты сезінемін. Арманым – ҚазҰУ студенті атану.

Қазақ көк байрағының мәңгі аспанда желбіреп тұруы әрбір қазақ азаматына байланысты. Сол үшін, қазақ жастары, барлығымыз білім шыңына шығып, Қазақстанды әлемге танытуға күш салайық!

Айгүл ЖҰМАТАЙ,

ЖОО-ға дейінгі дайындық
кафедрасының
тыңдаушысы;
Жетекшісі: **М.Н. ИБРАГИМОВА**

ЗАЛОГ УСПЕХА - ЕДИНСТВО УСИЛИЙ

Факультет довузовского образования (бывший подготовительный факультет для иностранных граждан) КазНУ имени аль-Фараби существует почти 30 лет. На нашем факультете обучались студенты почти из 80-ти стран мира. И в достижении цели, которую поставил перед собой наш университет - не только передавать имеющиеся знания, но и получать новые на основе достижений науки, вовлекая как казахстанских, так и иностранных преподавателей, студентов, магистрантов и докторантов университета - принимают участие иностранные студенты и преподаватели департамента международного образования факультета довузовского образования. Обучаясь на нашем факультете, иностранные студенты не только изучают русский и казахский языки, историю Казахстана, русскую и казахскую литературу, но и получают возможность продолжать заниматься наукой, участвовать в международных конференциях и семинарах. Так, уже в течение 4-х лет на нашем факультете обучаются слушатели из Исламской Республики Афганистан. Часть этих слушателей – магистранты из разных вузов страны. Приезжая сюда на обучение, они продолжают заниматься своими научными исследованиями. Так афганские студенты Али Реза Нори и Мохаммад Шафик Седдики приняли участие в учебном тренинге «Статистический анализ в гидрологии: Введение в язык программирования R». Данное программное обеспечение является эффективным инструментом для обработки и анализа данных долгосрочных климатических или гидрологических временных рядов ежедневных показателей. Тренинг был проведен в рамках проекта

«Региональная исследовательская сеть «Вода в Центральной Азии» (CAWA)» в Центрально-азиатском институте прикладных исследований Земли (ЦАИИЗ) в Киргизской Республике в городе Бишкек. В тренинге приняли участие 23 человека из 5-ти стран: из Казахстана, Киргизии, Узбекистана, Таджикистана, Афганистана.

Данный проект получил развитие благодаря Берлинской конференции по водным ресурсам «Вода объединяет» ("Water Unites"), прошедшей 1 апреля 2008 года и после которой было объявлено о начале реализации «Водной инициативы для Центральной Азии». Данная инициатива представляет собой предложение правительства Германии странам Центральной Азии по оказанию содействия в управлении водными ресурсами и превращению воды в предмет усиленного трансграничного сотрудничества. Для пяти центрально-азиатских стран решение проблем управления общими водными ресурсами представляется очень важным. В своем послании народу 2014 Президент Республики Казахстан Н.А. Назарбаев отметил, что «Вода – крайне ограниченный ресурс и борьба за обладание источниками уже становится важнейшим фактором геополитики, являясь одной из причин напряженности и конфликтов на планете». Участие наших студентов в этом проекте - наш вклад в плодотворную работу университета в решении общих задач.

Вот что говорят об этом афганские студенты Али Реза и Муххамед Шафик: «Немецкий исследовательский центр геонаук (GFZ), который находится в Германии в городе Потсдаме, и

Департамент водного хозяйства и окружающей среды (DW&EE) Кабульского политехнического университета, который расположен в Афганистане в городе Кабуле, имеют тесные отношения и проводят совместную работу в течение многих лет. Согласно этой программе профессора и лектора департамента регулярно участвуют в различных программах, таких, как конференции, семинары, разные курсы в области инженерного образования, водопользования, климатических изменений и т.д. Программа, в которой мы приняли участие, прошла Киргизии в Бишкеке пять дней, была четко организована, проведена на прекрасном уровне. Это был очень полезный семинар в области гидрогеологии, так как это наша специальность. Мы успешно прошли эту программу и получили сертификаты. Мы очень рады иметь возможность учиться в одном из лучших университетов Казахстана КазНУ имени аль-Фараби. Сейчас мы учимся на факультете довузовского образования и здесь мы изучаем русский и казахский языки. При этом у нас есть возможность продолжать заниматься по нашим специальностям. Мы надеемся, что совместное изучение проблем, связанных с водой, даст нашим странам шанс успешно решать такие проблемы».

А.С. АЙТПАЕВА,

ст. преподаватель кафедры
языковой и общеобразовательной
подготовки иностранцев;
Г.А. ТАСТЕМИРОВА,
доцент кафедры довузовской
подготовки

27 июня выпускники военной кафедры КазНУ примут воинскую присягу на верность Родине

Под эгидой «В здоровом теле — здоровый дух» кафедра международного права провела на факультете международных отношений встречу студентов с мастером спорта СССР Международного класса по художественной гимнастике, профессором, доктором исторических наук кафедры печати и электронных СМИ факультета журналистики КазНУ им. аль-Фараби Сауле Хатиятовны Барлыбаевой, которая рассказала о своих нелегких победах на спортивной арене.

Многие из нас задают себе вопрос, что ты сделал, чтобы прославить свою Родину — Казахстан? Ответить на этот вопрос сложно, особенно подрастающему поколению. А вот Сауле Барлыбаева,

будучи еще школьницей, достойно представляла Казахстан на соревнованиях самого высокого уровня, высоко поднимаясь по ступенькам пьедестала. На вопрос студентов: «Что Вы чувствовали в этот момент?». Она ответила: «Чувство гордости за свою страну». Вместе с ней эту радость всегда разделяли, находившиеся рядом с ней, её тренеры. Сауле Хатиятовна — воспитанница заслуженного тренера Казахской ССР Камы Николаевны и ее супруга Валерия Вениаминовича Степановых, которые прививали своей воспитаннице, одновременно любовь и к спорту, и к балету, и к искусству.

Сауле Барлыбаева родилась в г. Алматы, училась в 39 средней школе и закончила её с отличием. После школы с 1974 г. по 1979 г. училась на факультете журналистики КазГУ им. Кирова. Совмещая учебу и спорт, Сауле Хатиятовна стала призером Всесоюзной спартакиады школьников в г. Киеве (1972 г.) и в г. Алма-Аты (1974 г.), победительницей Всесоюзных соревнований среди детско-юношеских школ (ДЮСШ) во Львове (1973 г.)

ЗВЕЗДНАЯ ТРОПА СПОРТСМЕНКИ

Учась в школе, Сауле Барлыбаева выступив со своей программой в Гаване, стала победительницей Международного турнира (1974 г.), а затем чемпионкой Всесоюзной Универсиады (1975 г.), неоднократной чемпионкой Казахстана (1972-1977 гг.), чемпионкой СССР, по художественной гимнастике в г. Душанбе (1976 г.), мастером спорта СССР Международного класса.

Студенты просто засыпали Сауле Хатиятовну вопросами. Их интересовало все от спортивной карьеры до личной жизни известной спортсменки, каких достижений она достигла в работе и какую роль сыграл спорт в её судьбе.

Барлыбаева Сауле с 1977 г. по 1979 г. была действующим тренером Республиканского Совета Добровольного Спортивного Общества «Спартак».

С 1979 г. по 1983 г. работала журналистом, редактором, комментатором на Республиканском Казахском телевидении, с 1983 г. по настоящее время прошла путь от ассистента до профессора КазНУ им. аль-Фараби.

С 2000 г. по 2002 г. заведовала кафедрой ЮНЕСКО. В 2007 г. выиграла грант «Лучший преподаватель вуза РК».

С 2009 г. по 2011 г. была Директором телерадиокомплекса КазНУ им. М.Барманкулова. Замужем. Имеет дочь Айгерим.

Встреча проходила очень оживленно, студенты непереставали удивляться и задавались вопросом: «Как можно одновременно достичь высоких результатов и в спорте, и в трудовой деятельности?».

Сауле Барлыбаева на этот вопрос с улыбкой ответила: «Всё дело в спорте. Нужно идти к своей поставленной цели. Спорт — это целеустремленность, упорство, закалка духа, в «Здоровом теле — здоровый дух».

Конечно же, не всё и не всегда было гладко, но целеустремленность Сауле Хатиятовны помогли ей достичь высоких результатов и в спорте, и в труде.

Дана БАЙТУКАЕВА,
кафедра международного права
ФМО

Я Б В ГИДРОЛОГИ ПОШЕЛ...

Кем быть?! — Помимо естественных материальных устремлений каждому хочется посвятить себя чему-то и романтическому и высокому, востребованному человечеством. Стать причастным к решению его самых насущных проблем.

Пойти в экономисты? — Конечно же, в наше не слишком стабильное время это очень злостно. Но до глобальных или даже просто значительных экономических проблем мало кто доберется, абсолютному же большинству придется сталкиваться с прозаичной текучкой.

Стать космонавтом? — Конечно, конечно!!! Но... это, наоборот, слишком далеко от родной повседневности. Да и отбор исключительный. Попробуй, пройбейся!

Пойти в ... Впрочем, так можно долго перебирать. Давайте определимся: какая проблема в XXI веке будет главной для человечества? А ответ однозначен: проблема воды, водных ресурсов. Это фактически общепризнано. В XX веке население планеты возросло вчетверо. А потребление воды на планете — в 9 раз. Скоро нас будет 10 миллиардов, а потом и больше. Но воды-то на Земле не прибавится. И с развитием цивилизации (а оно, к счастью, неизбежно) наши потребности в воде будут неуклонно возрастать. Например, для получения одной тонны бумаги требуется 250 т воды, стали — 150 т, синтетического волокна — тысячи тонн, для охлаждения агрегатов крупной теплоэлектростанции требуется примерно 1,5 км куб. в год — целая река. А что уж говорить о сельском хозяйстве! Исключений нет, перечислять можно бесконечно.

Обострение проблемы неминуемо. Вот заглавия разделов одного из официальных документов ЮНЕСКО: «Вода — вопрос жизни и смерти», «Мир истощающихся запасов воды», «Водные ресурсы в состоянии стресса» и в тексте: «Обеспеченность пресной водой ... это — самый главный вопрос ... В течение ближайших 50 лет проблемы, связанные с недостатком воды или загрязнением

водных объектов, скажутся по существу на каждом жителе планеты». Неслучайно, в последнем Послании Президента РК народу Казахстана проблема водных ресурсов названа в числе десяти глобальных вызовов XXI века.

Да, вода будет серьезнейшей проблемой. Не хотелось бы быть пророком, но, похоже, что и международные конфликты из-за воды в мире не избежать.

А как у нас в Казахстане? Увы, у нас с водой — особая напряженка. И она неизбежно усилится при ожидаемом развитии производства. В расчете на один квадратный километр территории наши водные ресурсы серьезно уступают любой из стран СНГ. Даже покрытой барханами Туркмении.

И ведь с водными ресурсами напрямую связано экологическое состояние территорий. Тоже важная проблема человечества! В мире более 70 % загрязненных вод — «сбросов» поступают в водные объекты. Реки обладают удивительной способностью — самоочищаться. Но лишь до определенного предела загрязненности воды. И во многих случаях этот предел уже превзойден. Есть еще такое понятие: «тепловое загрязнение». С ростом температуры воды уменьшается растворимость в ней кислорода. Кислород же не только необходим обитателям вод, но и играет такую важную роль: окисляет и разлагает всякие загрязняющие вещества. Промышленность же грешна этим тепловым загрязнением вод. Последствия понятны.

А угрозы, которые несут наши милые реки и водоемы? Они ведь не всегда такие тихие и мирные. Возьмем, к примеру, недавнее наводнение на Амуре. С конца июля и весь август практически ежедневно шли дожди. Пойма (прилегающая к реке местность) затопилась слоем до 4-6 м, разливы реки вширь достигали 30-50 км. И это еще при том, что буйство воды смягчили два крупных водохранилища. Увы, в последние годы такие чрезвычайные явления на планете участились. Дождевые

паводки и весенние половодья стали опаснее, чем раньше. Во-первых, это следствие изменения климата. Во-вторых, нас на Земле все больше, и мы все теснее «прижимаемся» к водным объектам. А в-третьих... а в-третьих, мы сами виноваты. Каждый год на Земле создаются сотни новых водохранилищ, что естественно и неизбежно. Но теперь многие гидротехнические сооружения пообветшали. Кроме того, при проектировании иных из них недостаточной надеждо были оценены возможные водные угрозы. В итоге участились аварии, связанные с разрушением таких сооружений. А ведь при разрушении плотин вниз по реке устремляется страшная «волна прорыва», несущая смерть и разрушения.

Нет, всех проблем, связанных с водными объектами, водными ресурсами, не перечислить. И надо очень хорошо знать все черты «нрава» наших рек и озер, чтобы заранее предвидеть стень той или иной опасности. Знать и многое уметь. Увы, история (и не только древняя) пестрит примерами наших недостаточных знаний. В средние века Великие Моголы в Индии решили построить новую столицу. 14 лет строили. И построили. По тем временам совершеннейший город. С дворцами, с «гаражами» для слонов. Но жилим он был всего один год. Не рассчитали! Оказалось, вокруг было мало воды. До сих пор этот «город» — всего лишь туристический объект. Далее первая из известных науке плотина, поставленная в Египте на одном вади — сухом русле, судя по всему, была снесена первым же паводком. Люди уже могли возводить непростые сооружения, но их знания в области гидрологии были нулевыми. Но не будем строго судить предков! И сейчас 20 % аварий на плотинах связаны с неправильными гидрологическими оценками.

Воды изучает наука ГИДРОЛОГИЯ. Практики-гидрологи ведут постоянные наблюдения на многих реках и озерах. Ученые гидрологи непрерывно изучают природные процессы, управляющие

поведением — режимом водных объектов. А проектировщики различных гидротехнических сооружений, мероприятий по различным видам использования воды никак не обходятся без сложных гидрологических расчетов. Любой мост, даже труба, пропускающая воду под дорогой, линии электропередач и трубопроводы, пересекающие водные объекты, защитные дамбы — всё нуждается в гидрологических расчетах.

Напомним, что в числе приоритетнейших задач нашей страны в послании Президента значит решение проблемы питьевого водоснабжения населения и орошения сельскохозяйственных культур.

Многое сейчас делается. Непрерывно расширяется сеть пунктов наблюдений на реках и озерах. Разрабатываются планы грандиозных гидротехнических мероприятий, например, — перебросок речного стока из одних районов в другие, где потребность в воде больше. Активизировались ученые водного профиля; например, ученые и практики целого ряда научных учреждений недавно подготовили и выпустили в свет беспрецедентный научный труд — 30-томную монографию, посвященную водным проблемам Казахстана и путям решения этих проблем.

Сейчас гидрологов готовят в КазНУ им. аль-Фараби и евразийском университете Астаны. В частности, в КазНУ — очень большой опыт подготовки специалистов-гидрологов. Здесь работали (и работают) ведущие гидрологи Республики. Здесь — достаточная учебная база для такой подготовки. Здесь — серьезные летние полевые практики студентов (кстати, полные романтики — жить в палатках на берегу живописных рек и озер). Здесь — мощный научный потенциал, причем лучшие студенты привлекаются к серьезным научным исследованиям. Неслучайно, в числе первых десяти лауреатов президентской стипендии была и студентка-гидролог КазНУ.

Итак, кто жаждет прикоснуться к великому, наполнить свою жизнь реальным полезным делом?! — Двери кафедры метеорологии и гидрологии факультета географии и природопользования КазНУ для Вас открыты!

Р.И. ГАЛПЕРИН

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректораты

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

Бас редактор — Саягүл ӘЛІМБЕКОВА
Жауапты хатшы — Дариға АМАНГЕЛЬДИЕВА
Тілшілер: Әйгерім ӘЛІМБЕКОВА, Ахмарал ҚУАНЫШЕВА
Дизайнер — Досжан БАЛАБЕКҰЛЫ
Корректорлар: Зульфия УСЕНОВА, Клара САРКЕНОВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 11-қабат, №1104 бөлме.
Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 11-94, тікелей: 377-31-48.
Электронды мекенжайы: kazuniver-gazeti@mail.ru
Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді.
"Тамма-принт" баспаханасында (Райымбек даңғылы, 369) басылды.
Тел.: 8 (727) 247-98-30, 247-98-31

Бағасы келісім бойынша.
Таралымы 1000 дана.
Тапсырыс № 783

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асып материалдар қабылданбайды.
- «Қазақ университетіне» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.